

СРВОБРАН

SUBSCRIPTION RATES
United States of America one year 60c.
Canada, Europe e t c. one year \$1.50

Srbobran published every Thursday at
443 W. 22 Street, New York, N. Y.

ПРЕТПЛАТА:
За Сјед. Државе на годину 60 ц.
Канаду, Европу итд. год. \$1.50

Србобран излази четвртком на
443 W. 22 Street, New York, N. Y.

СРПСКИ НАРОДНИ ЛИСТ И ОРГАН САВЕЗА СЈЕДИЊЕНИХ СРБА СЛОГА

SRBOVRAN

SERB NATIONAL PAPER AND THE ORGAN OF THE SERB FEDERATION „SLOGA“

Број 367.

ЊУЈОРК, Њ. Ј., ЧЕТВРТАК, 20. ОКТОБРА, 1916.

ГОДИНА 6.

„НАТРАГ У СРБИЈУ“!

Ових дана Њујоршким новинама стигао је овај брзојав из Чикага:

„Покрет под именом „Натраг у Норвешку“ напредује међу младим Норвежанима у Чикагу и северозападу Америке, како јављају уреди за намештање радника. Европски је рат створио тако благодатање у Норвешкој, да тамошње индустрије немају довољно радника. Норвешка индустријска подузета оглашују у чикашким новинама и траже раднике. Током прошлог месеца више од 2 стотине норвешких радника из самог Чикага кренуло је у Норвешку.“

На ову појаву скрећемо нарочиту пажњу нашем свету у Америци. Као што се види, почиње и остали свет да се сели, да се враћа својој старој отаџбини. Наравски томе доприноси много овај рат, који је страшно исказало радништво у Европи. Силан број радника је изгинуо, још већи је онемоћан за сваки рад. На тај начин за идућих сто година — ако се тамо прилике из основе не измене — Европа ће за радништво бити оно, што је Америка била за последњих педесет година. Ну ипак ће бити велике разлике у радничким односима у Европи и овде. У Европи не државе бити принудне да обрате већу пажњу на радништво, да га боље заштите, да се старају о бољим надницама. По свој прилици знатан део индустрија биће под јаким државним надзором, а можда ће прећи и у саме државне руке, као што су жељезнице. Рудници и оружане сигурно ће прећи у државне руке. Држава се више не сме и сувише ослањати на приватан капитал. — Најбољи пример пружа нам Италија, да се види какој опасности је изложена једна држава, која све своје индустрије пусти приватном капиталу. Захваљујући тој околности, немачки капиталисти су приграбили у своје руке један врло знатан део талијанских индустрија и трговине. Две трећине бродарства талијанског биле су у немачким рукама. Услед тога Италија била је везана и ногу и руку и морала је читаву годину да се криши и ломи док се очува том јарму. Тако је било и са Румунијом, па и са Белгијом донекле. Што више, немачки капиталисти држали су у својим рукама знатан део капитала у руској тополивници, Путиловској тополивници. Силне штете претрпале су те државе због тога и по свој прилици мораће после рата све то мењати. А та се промена може

извести само уз озбиљну помоћ и учешће државе. То опет значи да ће радништво, које има утицаја на државне послове, бити у стању да зајамчи себи боље услове рада у будуће; боље но што је икад могло до сада европско радништво.

Ну што овај покрет налази толико одзива међу норвешким и шведским усељеницима у Америци постоји још један и то јачи разлог. То усељеништво представља најинтелигентнији део усељеништва. Оно је и довољно старо. Као таково оно је пробало све у Америци: било је на свима пословима, па се чак насељавало на фармама да се ода земљорадњи. Ну при томе имало је и прилике да се увери, да више малом човеку нема опстанка у Америци. Велики капитал је отео маха у Америци, подјармио власти и пошао да уништи све што му стоји на путу. У прошлу недељу изашао је у великом овдашњем листу „Њујорк Трибјун“ један врло занимљив чланак о штрајку у Бејоне, који је назад неког времена угушен у крви штрајкаша. Писац тог чланка о овим говорима о тим штрајковима:

„Постоји сличност у свима овим штрајковима у Рокфелеровим подухвацима; та сличност потиче од сличности тих подухвата у свима крајевима. И у Бајоне, као и у Колореду пре три године, ја сам нашао да је политика ове компаније била да одржава у мраку велику масу радника, и да дигне једног човека против другог. Међу радницима без заната — место Американаца и радника, који говоре енглески свуда су дошли Пољаци, Словаци, Литвинци, руски Јевреји, Талијани — потпурије се стално и вештачки народносна и верска мржња. Већина њих не говори енглески, те је немогуће да се споразумевају.“

„Ове „хонки“ презиру Америци, Ирци, Немци који примају бољу плату и обављају послове за које се тражи знање заната — и себе зову „белим људима“; ниједан „хонки“ не може да ступи у друштво „белих људи“.

Даље овај писац врло тачно тврди, да је то чисто „дипломатска“ игра ове компаније, слична оној, која је постојала у Аустрији. Али долази једна ствар још важнија. Усељеници су узели место старих америчких радника и на тај начин дошло је до страховите мржње међу њима. О тој појави наводи тај писац следећи необично занимљив податак:

„Што се тиче полиције, ја сам дошао до једног великог

закључка из разговора, који сам имао са инспектором Дан Кејди, познатим под именом — „Дан Убојица“, који је за време штрајка од прошле године био тако ревносан, да је морао одговарати пред великом поротом, јер је убио једног штрајкаша. Кејди ми је причао како су ови „хонки“ (усељеници) страшни, злочиначки и зликовачки свет, и онда напрасно поче да кричи:

„Цела ствар састоји се у овоме: ови проклети странци дошли су овамо да отму зараду „белим људима“. Мој отац, и очеви многих жандара из мог одеља, радили су пре дуго година за ову компанију. Ови „хонки“ дошли су да „скебују“ против њих, и узели су њихова места.“

До тога је данас дошло у Америци. Оно истина нису сви ови истиснути радници отишли у полимане. Читаве војекте тих радника отишле су у тајне полимане, у „ганмене“ које компаније изнајмљују да ломе штрајкове, у вође и најамнике штрајколомаца и т. д. Главни је тек то, да компаније вештачки искоришћавају све те несрећне односе и од ове земље стварају накао за човека кога је невоља нагнала да овде потражи своју кору хлеба.

Норвешки и шведски радници увиђају све то и гледају сад за времена да се спасу. А ово је сад најбоља прилика. Отуда овај покрет међу норвешким усељеништвом узима оваког маха.

Наше усељеништво је сразмерно младо, па још не познаје ове ствари. Истина је један део нашег радништва пре три године у Колореду осетно сву тежину ове исте страховите појаве. Али наша штампа је мање обраћала пажњу на то. Сад пак, када се јасно види, да ће све то горе бити; када се ломи један по један штрајк, време је да се на ту појаву скрене што већа пажња. Време је да наше радништво прогледа што боље и види да му овде нема опстанка. Време је да се припрема озбиљно за повратак у стари крај. То пак биће нам сада у толико лакше, што се нашем радништву пружа извапредна прилика у Србији и да добу лепе зараде у почетку и да касније добију бесплатне земље за насељивање. За читаве године у Србији ће бити посла за пет пута више радника него што их има данас у Америци. Требаће подизати жељезнице, дингери из темеља читаве градове, из основа подизати разорене трговнице; једном речи после овог рата има да се привредни живот у Србији подигне из оних основа. Наднице ће бити боље него икад што су биле у Србији. Међутим већи део посла обављаће се под надзором државним. Услови ће бити какви

никад радништво није имало. А поврху свега тога долази то, што ће Србија сваком раднику, који сада крене и који то буде касније зажелио, дати бесплатно земље, да на њој подигне дом свој и удари темељ новом и срећнијем животу за себе и пород свој. . .

Ми ово говоримо оном свету с којим већ десет година делимо крвави амерички хлеб. За тај свет нас вежу необично јаке везе; везе јаче, можда, но што су оне, које постоје међу браћом рођеном. Говоримо људима са којима смо заједнички

Зр Српску Народну Одбрану

Према последњем извештају Централног Одбора целокупна свота прилога, која је до сада сабрата преко Српске Народне Одбране износи \$213,800.20.

Та свота обухвата сва три фонда Српске Народне Одбране: Српски Црвени Крст, Фонд за Српску Ратничку Сирочад и Фонд за пострадале из Босне и Херцеговине.

Ту не рачунамо оно што је сабрано преко чисто америчке организације, Србиан Релиф Фонд. По изгледима задњем исказу сабрата је ту \$304,939.14 Целокупна свота коју су сабрале обе ове организације износи \$518,739.34.

У нашем новцу то би изнело преко два и по милијуна динара.

И ако су иначе ове организације подвојене, оне су постале српском иницијативом, и у једној и у другој организацији има Срба. Ради тога није без разлога заједнички срачунавати приходе обе ове организације. Ако хоће да се добије правилан суд о целокупном раду Срба у Америци, мора се онда навести и рад наших Срба у овој америчкој организацији.

Ну биће времена да се о томе и касније проговоримо која. За сада хоћемо да се задржимо на раду, у коме је учествовао искључиво наш свет.

Нећемо се преварити ако претпоставимо, да је мимо Српске Народне Одбране међу нашим светом сабрата још око \$30,000. Према томе укупна свота прилога што их је наш свет сабрао у Америци износи око 240,000 долара — милијун и двеста хиљада динара.

На првом месту рећи ћемо ово:

Према задњем извештају аустро-угарског конзула у Њујорку, на аустро-угарски ратни зајам уписали су амерички Хрвати свега 566,000 круна — равно два пута мање но што је наш свет у Америци послао у Србију у добровољним прилозима. Ова чињеница говори више но стотину манифестација и резолуција!

То је прва лепа и утешна чињеница.

прошли кроз муке и патње страховите; заједнички јаде јадали, заједнички се потстицали и крепили надом, заједнички снивали снове о бољој и лепшој будућности. . . Та нада сад је ту, сан наш постаје јаван. . . Пред вратима наших скромних колиба стоји будућност наша и порода нашег, куца на њих и опомиње:

„Децо аргати! . . . Ево куца задњи час! . . . Не пропустите га! . . . Крепите, крепите натраг у Србију!“

М. Јевтић.

ХРИСТОС ПЛАЧЕ.

Овдје пуста поља, тамо брда сива,
Где жалосно шуми купина и драча,
Ред убогих села сан покојних снива;
Ја не видим нигдје рала ни орача. . .

Под тавним дрветом, уз мирну ријеку,
Не чује се звоно предходника овна;
Свуда гроб и чемер, мрак, магла оловна;
И зајевке тужне што срце сијеку.

Села наша, гдје су ваше руке радне?
Гола, црна њива, гдје је орач, брана?
Ах, другове ваше невољне и глдане,
Однела је судба преко океана.
У подземљу црном, без сунца и неба,
Сад копају они комад црна хлеба
Док за вама срце све им цвилу јаче. . .

О жалчи ли когод тебе, земљо гола?
Нигдје за те сузе, нигдје једног бола,
Само негдје близу, чујем. . .
Христос плаче. . .

Алекса Шантић.

Г-ЦА ЈЕЛЕНА ЛОЗАНИЊЕВА

На другом месту у овом броју наћи ће наши читаоци један изванредно леп опис живота наших избеглица на Корзици. — Тај опис написала је г-ђица Јелена Лозанињева, представница Српског Потпорног Одбора у Америци, — „Србиан Релиф Фонд“.

На тај допис скрећемо нарочиту пажњу члановима Савеза Слога. Из њега ће видети једну врло значајну ствар: наше избеглице су сада већ прилично добро збринуте.

Један велики део тога посла обавили су Срби у Америци. У прво време, када су те избеглице стизале на Корзику, одавде из Њујорка слале су лепе своте новаца да се нашим мученицима укаже прва помоћ. Тако исто Срби из Америке били су јрви да притеку у помоћ да се помогне српским ђацима, који су били у Француској. — Госпођица Лозанињева, која је ових дана стигла у Њујорк, прича, да све избеглице са необичном нежњом говоре о „нашој браћи у Америци“. Какогод стигне каква нова помоћ, они говоре: „То нам шаљу наши Срби из Америке, наша добра браћа!“

ПРОШЛА НЕДЕЉА НА РАЗБОЈУ

Лондон, 28. окт. 1916.

Током прошле недеље пажња је била подједнако подељена на велику француску победу код Вердана и на положај у Румунији. Заузеће утврђења Дуомон, села Дуомон, дела Воа и целог земљишта између ових положаја и линије, која је ишла кроз Фиери у кратком времену од три сата представља диван успех, који је подједнако изненадио и победиоце и побеђене.

На неколиким местима француски војници су пошли даље од своје првобитне мете. Из великог броја заробљеника види се јасно да ову победу нису однели већи француски бројеви, већ снажан удар и вештији начин борбе.

Утврђење Воа сада је скоро сасвим опкољено и сваког сата очекује се његов пад. Данас Париз јавља о заузећу једног каменолома којег су Немци држали северисточно од утврђења Дуомона. До сада заузето земљиште обухвата и врло важно брдо бр. 321, близу утврђења Тиомона, које господари долином Меза у правцу Браса и јаруга које иду на север све до старих немачких линија.

Село Во пружа се једном једином улицом на путу од Вердана за Диеп. На западном крају тог места налази се једно мало језеро из кога истиче један поток и тече на северисток. Од-

мах иза тог потока иде жељезница од Вердана, која иде долином, и са те жељезнице дижу се стрме литице на брдо бр. 340, источно од шуме Ла Кајет. Јужно од села је шума Фумен, из које се издиже брдо бр. 349 и висораван Во, на којој се и налази утврђење, за миљу удаљено од села Во. На овој миљи земљишта водиле су се најоштрије борбе прса у прса у овом рату и можда ће се ту још водити љуте борбе.

Са изузетком висоравни са утврђења Во, коју су опколили са три стране, Французи сада држе све чувене висове крај Меза, о које су се угаман прва три месеца верданске битке разбијали валови немачке пешадије. Земљиште на север од садањих француских положаја на Дуомону и Кот д'Поавр покривено је бреговима од 200 до 400 стопа висине, са пространим долинама, те пружа одбрани врло мало помоћи.

Због тога су Французи, након слабог отпора, напустили то земљиште 26. фебруара, петог дана верданске битке. Ради тога изгледа да ће навална на овој страни пре доћи с друге стране реке, у правцу главног стана престолонаследника немачког, у правцу Монфокона, 14 миља од Вердана, али су садање француске линије удаљено само за четири и по миље.

СРБИ И СРПНИЊЕ!

Код сваке прилике не заборављајте на нашу узданицу: Српску Ратничку Сирочад! — Ко сад даје — двоструно даје! — Напред са прилозима!

SRBOBRAN

— SERB WEEKLY —

Published by

SERBIAN EDUCATIONAL AND BENEVOLENT FUND
OF SERB FEDERATION „SLOGA“

443 West 32nd Street

New York, N. Y.

Business Manager: M. I. Pupin, 443 W. 32nd St., New York, N. Y.
TELEPHONE: CHELSEA 6008.Entered as second-class matter at the Post Office of New York, N. Y., under the act of
March 3, 1879.

Немци клонули духом.

Осим овог наглог напредовања и велики број заробљеника сведочи, да су немачке војске клонуле духом. До сада је пребројано више од 5000 заробљеника, по званичном извештају из Париза, док француски губитци представљају мање од половине тог броја; један велики број тих губитака отиша на лако рањене војнике.

Што цео овај рат не иде овом брзином, као што је био случај код Вердана, долази отуда што су данас одбранбени положаји тако јаки до спречавају употребу великог броја војника. Огроман број војника на једној и другој страни убојне линије спречавају да један мали број нападача, ма како он успешно изведе свој посао, однесе одлучну победу над непријатељем.

У овоме, у овако огромним бројевима бораца, огледа се гла разлика између данашњег рата и свих ранијих историјских сукоба. Бројеви су тако велики да једна битка, ма како она велика и замашна била, није у стању да одлучи. Друкче је било 1870. године, на пример, када се у битци на Седану једног истог дана и на једном истом месту борила читава половина целокупне француске војске. Пораз ове војске циновски је појачао моћ Немаца и од једном уклонио сваку сумњу у исход тог рата.

У данашњем сукобу најочајније битке могу да доведу у питање судбину само једног или два кора. Отуда губитак у једној битци сразмерно мало штете наноси непријатељу. Коначна победа доклина само последством сталног замарања и изнуравања — што значи да су савезници, који располажу великим бројем људи, већом кесом и изворима целог света, сигурни за победу.

Енглези на Сони.

Докле су Французи били запослени код Вердана, Енглези су, и поред тога што су били ометани у почетку недеље сталним кишам и маглом, ипак успели да помакну своје линије на коси од Л'Арса до Тиепвала. Уз то су се примакли и мало ближе ка Л'Транслоа. — Говори се, да су Немци припремали јаку против-офанзиву из Бапома, где се пре кратког времена задржавао и цар Вилхелм да окуражи своје људе, говорећи им, да је бог с њима. Ту су Немци добили велика појачања.

Ако они покушају да пређу у офанзиву, наићи ће на топао дочек. Енглези држе последње брегове пред Вапомом, а пред тим бреговима шире се сразмерно уравнана поља, врло погодна за оклопне колеснице, које су постале страхом и трепетом. Можда ће овај немачки очекивани напад имати за последицу да Вапом падне у савезничке руке пре него што се очекивало.

Румунија на невољи.

На југоисточном фронту Румунија су бацали у ваздух мост код Черне Воде и спречили упад у Румунију из Добруце, док је већи део румунске и руске војске успео да умакне. Макензен се пустио у опасну игру да остатак те војске гони у мочвари крај дунавског ушћа.

У овом крају Румуни имају јаке ослоње у великим градовима Браила, Галацу и Рени, на северној страни, на другој страни Дунава, одакле се лако могу преко Дунава пребацивати појачања и ратни материјал. Из Рени, који се налази на савијутку Дунава, прешли су Руси у Добруцу, да помогну Румунима кад је Румунија ступила у рат. Прешли су преко Дунава на понтонским мостовима, који су после тога сигурно још и појачани ради превоза тешке артиљерије, чија је оскудица и омогућила победе Макензенове. Три добре жељезнице долазе до поменутих градова — из Букурешта, Черновице и Кишењева — и тим жељезницама са да јамачно јури снажна војска и чебана за Добруцу.

У брдима на ердељској граници воде се очајничке борбе у кланцима. Кроз један од тих кланаца, кроз Предеал, јужно од Брашова, успео је генерал Фалкенхајн да се пробије и за 20 миља уђе на румунско земљиште: то значи да се примакло за 80 миља Букурешту. На осталим деловима фронта заустављене су аустро-немачке војске. Савезници су послали, преко Бугарске, 150 ероплана Румунима, да им служе за извињање, које игра необично велику улогу у овом крају.

Војници у Лондону, поред тога што је штампа већ почела да очајава, не виде никаквог разлога за страховање ради Румуније.

На јужном балканском фронту Србима су пришли у помоћ Французи и Талијани. Срби стално продиру пут Битоља. Французи се помичу уз Вардар а Енглези на истоку нападају париградску жељезницу. Талијани се свакодневно све више примичу Трсту.

ДРЖ' ГА. ШВАБО, ДРЖ'!

(Прича из 914.)

Код Остружнице на Сави читаве месеце седели су наши старци, чекајући да наиђе Швабо на заседу Старине Новака. И најзад се досадило старцима лежати и седети по рововима, те се решише да потраже мало разоноде. Једне ноћи направе од крпа једну велику лутку, посаде је у један чун, па чун одгурну низ воду тако да пристане уз другу обалу.

Кад би око неко доба ноћи, припуцаше пушке с оне стране Саве. После неког времена чу се отуд оштра наредба: Швабе су позивале на предају.

— Држ' га, Швабо, држ'! одјекну грохотан смех старца.

Песма о Маџедонији

I.
У ЈЕСЕН 1912.

У јесен 1912. српски краљ Петар осветио је своју цркву од белог мрамора, сазидану у Тополи, род. месту његовог деде, Карађорџа, првоборца за ослобођење Балкана. На истом брегу, на коме се Карађорђе одлучио да залочне једно од највећих дела, икад зачетих на немирном балканском земљишту, на брду Оплецу, Карађорђе унук, краљ Петар, подигао је дивну цркву и онда објавио рат Турској. То је био један од многих ратова, које смо ми водили с Турском, један од многих вама знаних и незнаних — током пет стотина година. Ми смо имали својих старих рачуна с Турцима. Ми смо их презирали као што робови презиру своје господаре, они су презирали нас, као што господари презиру робове своје. На ипак ми смо поштовали њихове врлине, и они су признавали нама наше. Нашу земљу они су мачем освојили, и ми смо знали да ћемо је ми од њих само на мачу повратити. Наша хришћанска драма са Турцима на Балкану почела је крвљу, и ми смо веровали добро да се она крвљу окончаће мора. У нашем крвавом сукобу са Турцима, ми, Хришћани, изгубили смо три краља — један је од њих био византијски цар Константин, а друга двојица били су српски краљеви, Вукашин и Лазар — и то у току од седамнаест година. И Румунија, као и Србија и Грчка, пружала је велик отпор Турцима. У битци на Ровинама, битци Румуна и Турака, узео је учешћа и погинуо наш српски јунак Марко Краљевић, последњи маџедонски краљ, звани Марко од Прилипа. Он је био трећи српски краљ који је погинуо тада. То је било у време када су и Арбанаси показали своје врлине боље но икад раније. Под Скендер-бегом, кнезом из Кроје, они су се јуначки опирали Муслиманима. Али и они падоше у ропство на исти начин као и Србија, Грчка, Румунија и Хрватска. Бугарска је једина држава на Балкану, која је подлегла без икаквог отпора...

Дакле, године господње 1912 две српске краљевине, Србија и Црна Гора, са другим двома хришћанским краљевинама, Грчком и Бугарском, објавише рат Турцима. Румуни су са својим симпатијама били на страни хришћанских савезника. Арбанаси, одрођени и расути, врло различити од савременика Скендер-бегових, стојећи под аустрјским уливом, били за Турке и против хришћанских ратника.

Треба ли да вас потсетим на исходе? Ја држим да вам је још свеж у успомена тај неочекивани догађај, када су представници заробљених држава дошли у хотел Хајд Парк у Лондону, да преговарају мир након два месеца од како је био објављен рат балкански. Турска је изгубила, Хришћани су добили.

Српски војници прешли су границу и у борби проследили су у три разна правца, пут Скопља и Прилипа, пут Једрена и пут Скадра. Странац неће никад бити у стању да схвати што је српски војник тада мислио и осећао. Скопље је било

средиште наше средњовековне царевине; у Прилипу је живио и господарио Марко, наш народни херој; под зидовима Једрена, опоруци се турској најезди, погинуо је краљ Вукашин, Марков отац; Скадарска област била је потоња слободна државина српских кнежева Балшића пре него што је општи мрак покорио цео Балкан. . . На свакој страни српски војници среташу се са својом историјом. Оживе њихова прошла слава; стари њихови јунаци потпириваху машту њихову; многи их је тада гледао у привиђењу и сну, сви се надметаху с њима у делима јуначким и напорима.

Овде је пао свети цар Лазар! говорио је наш војник на Косовом Пољу. Овде је пао војвода Милош пошто је убио турског султана Мурата! Овде је живио Марко од Прилипа! Са овог града штитио је он останке српског народа и стару славу његову после кобне битке на Косову! Овде, на овим стенама се могу видети стопе Шарчеве, Марковог најмилијег коња. А ту су цркве, које су подизали краљ Урош, краљ Стеван, Милутин, цар Душан и цар Лазар! Овде на Марици пао је Вукашин са шездесет хиљада најсјајнијих српских ратника, браће слободу Балкана. А овде у Скадру подижу се високи зидови, које је зидао исти краљ Вукашин. Ево пута којим су ишле византијске кнегиње, жене наших краљева и војвода. А овде је град, где је цар Душан, у друштву са Кантакузином и Грцима сузбјао турске провалнике. На овом језеру, на Охридском, била је дивна црква српских архиепископа. А ово је планина где су боравиле виле и са којих су слетале доле да помогну нашим јуначима и заштите српску погажену правду. У овом граду је јупан Немања дочекивао крсташе са запада, који су ишли на исток, и гостио их. У овом граду наш највећи цар прогласио је славу књигу закона, Законик, која се мери са најбољом књигом те врсте. Овде су гробови наших патријарха, који су водили и штитили народ током векова потчињености и робовања. А овде су куле подигнуте скелетима српских вођа, који су касапљени због њихових слободоумљачких идеала; а онде је опет место где је обешено неколико војвода и владика. — Кост до кости, крв до крви, грех до греха, јунаштво до јунаштва! Косово Скадар, Куманово, Скопље, Прилип, Витољ, Једрене — сва та имена била су добро знана српском војнику. У детинству и дечаштву свом они су у песми спомињали та иста имена; певали су о њима и знали су историјске догађаје и јунаке, који су с њима довођени у везу. И сада нису тамо ишли као гости и странци, већ су се враћали својој кући након другог одсућа. И сваком од њих чини се све то као сан: земља која је за поколења и поколења живила само у песми стоји сада пред српским ратницима оживотворена.

Браћа наша српска из Аустро-Угарске долазили су у Маџедонију, љубила свето тле, и сваки од њих носио је собом

прегршт светог праха са гробова наших царева и јунака из давнина.

Два месеца по објави рата краљ Петар врати се Тополи и заблагодари се топлим молитвом у својој цркви белој Богу II Светом Ђорџу. Овај народни краљ, кога је изабрала Српска Скупштина, благодарно је Богу, што су он и његов народ довршили дело ослобођења од јарма турског; дело зачето Карађорђево, његовим дедом, који је такође народним избором постао вођом његовим.

„Србија под оружјем“
Николај Велимировић.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ЗБОР ПОЧИЊЕ ДАНА 29. НОВЕМБРА

Јавља нам Југословен. Канцеларија: Дан одржавања Другог Југословенског Збора у Питсбургу, Па., мора бити још за неколико дана одгођен, и то због тога што делегати из Јужне Америке нису могли наћи такве паробродске везе да допишу на време овамо.

Примили смо на име од председништва Југословенске Нар. Одбране у Валпарајзо, Чиле, следећи каблиграм:

„Није нам било могуће путовати прије 25. овога. Не можемо стићи до 15. новембра. Ради велеважних предлога и догавора апсолутно потребна је наша присутност на Збору. Молимо одложите за послје 20. новембра.“

Обзиром на важност договора са браћом из Јужне Америке, која су већ кренула на пут а не могу стићи на време услед нередовитих веза, присиљени смо поновно одложити Збор, пак пошто је потребно да се Збор одржава у среду и четвртак, да буде приличније људима из даљег, одлаже се Збор тако да ће почети у среду 29. новембра о. г. у заказаном време и у заказаним просторијама. Умољавају се сви они, који намеравају доћи, да уваже прилике које владају у овом изванредном времену, пак да уде се своје путовање према овом новом датуму.

Јављамо уједно, да је у Питсбургу основан локални велики одбор, са разним пододборима, који ће се старати за дочекивање учесника Збора, за угодна чивање, тако, да ће сваки учесник моћи бити добро опскрбљен, те за приредбу великога концерта у среду на вече и то у једној од највећих казалишта у Питсбургу, у „Муз Темпел“, те за велики банкет у четвртак у вече. На концерту ће суделовати бројна певачка друштва из Питсбурга и околице. Умољавају се напокон сва друштва која изашиљу делегате и сви појединци, да се на време јаве нашој Канцеларији, да им се могу послати на рочиште Исказнице, тако да буде на сам дан збора олакшана контрола. Делегати од којих долази по више из једнога места и околице, нека се договоре и заједно путују, јер ће бити лакше њихово угодна чивање и дочекивање.

СРБИ И СРПКИЊЕ, КОД
СВАКЕ ПРИЛИКЕ НЕ
ЗАБОРАВИТЕ НА
СРПСКУ СИ-
РОЧАД.

Званични Гласник

ДО ЗНАЊА.

Члановима и чланицама С. Д. Д. „Лика и Крбава“ Св. Спашитеља“ бр. 47 СССС. у Со. Чикагу, Ил. — Драга браћо и сестре! Овим вам се ставља до знања, да ћемо у будуће редовне седнице обдржавати друге недеље по првом свакога месеца. Уједно се опомињу чланови и чланице да своје месечне уплате на време уплаћују; иначе губе право на болну потпору. Оволико до знања и равнања ради.

П. К. Узелац, председ.
Ђукан Ђерић, рач.

ДО ЗНАЊА.

Српско Д. Д. „Св. Јован Крститељ“ бр. 216 С. С. С. С. у Гери, Инд., ставља до знања својим члановима, да ће наше Друштво као и прије обдржавати редовне друштвене седнице сваке друге недеље у месецу на 1700 Адамс Стрит.

Уједно опомињемо оне чланове, који дугују друштву 2 до 3 месеца да то изволе на идућој друштвеној седници уплатити. Који своју дуговину не уплати, биће брисан према правилима друштва и Савеза.

Миле Радосовић, тајник.

ТРАЖЊА.

Српско Д. Д. „Св. Јован Крститељ“ бр. 216 С. С. С. С. у Гери, Инд. тражи свога члана Стевана Рашевића, који је отишао пред годину дана у Србију и чули смо да се пред пар месеци повратио назад у ову земљу.

Од његовог брата сазнали смо, да се налази у држави Њу Јорк. Молимо свакога брата, ако што знаде о њему, да нам јави на ниже означену адресу, или нека се он сам јави.

Миле Радосовић, тајник.
1121 Вашингтон Ст.
Гери, Инд.

ОПОМЕНА.

Срп. Д. Д. „Освета Косова“ бр. 254 СССС. у Зиглеру, Ил., опомиње своје чланове који живе у Зиглеру, Ил., да у будуће пажљивије посећују друштвене седнице, а сваки онај члан, који не буде присутан од почетка до краја, биће новчано глобљен према братственим правилима.

Истовремено опомињу се и они чланови овога братства, који дугују једну или више седница, да на идућој редовној седници, која ће се одржавати 19. нов. о. г., подмире своју дуговину; иначе ће се поступити према правилима. Нарочито се умољава брат Миле Дрежић да се јави и своју дуговину уплати.

М. Мијановић, председ.
Ј. Радовановић, тајник.

ДО ЗНАЊА.

Члановима Срп. Д. Д. „Хајдук Станко“ бр. 234 СССС. у Пеори, Ил., доставља се до знања, да је на друштвеној седници одржаној 10. окт. о. г. једног путују, јер ће бити лакше њихово угодна чивање и дочекивање.

М. Теофилов, тајник.

ТРАЖЊА.

Срп. Д. Д. „Св. Ђорђе“ бр. 120 СССС. у Сисеро, Ил., тражи свога члана Николу Ашкрабића, који је још 21. о. м. напустио ово место и пошао у Мичиган државу ради опоравка здравља, а од тога времена о њему ништа не знамо. Тога ради умољавамо браћу Србе, Хрвате и остале Словене, који би што о поменутом брату знали, да нас известе, на чему ћемо бити благодарни, или нека нам се он сам јави.

Адреса:
1416 S. 51. St., Court — Cicero, Ill.
О. Аширабић, тајник.

ОПОМЕНА.

Срп. Д. Д. „Милош Обилић“ бр. 261 СССС. у Ист. Ст. Луис, Ил., опомиње све своје чланове који су изван седништа друштва да се пријаве својем друштву најдаље до 19. нов. о. г., иначе ће бити брисани из друштва и Савеза.

Стево Гачић, рачнов.

ИЗВЕШТАЈ

Српске Народне Одбране у
Бјуту, Монт.

Сакупљено:
до 4. јула 1916. \$4,123.60
до 16. јула 36.00
до 13. августа 92.50
до 10. септ. 71.50
до 1. окт. 201.50
до 15. окт. 39.00
Погрешно објављено у за-
дњем извештају за 11.20

Укупно \$4,573.30
Издагак:
до 4. јула 1916. \$2,589.20
За пострадале Босанце
и Херцеговце 544.00
За забаву 24. септ. 30.00
Укупни издатак \$3,163.20

Остатак у благајни 20
септембра 1916. \$1,412.10
Добровољни прилози у месецу септембру: На крштењу сина У. Т. Вујновића приложише: По \$2.00 Лука Војновић, Ђетко Трља, Благоје Парезанин, Томо Шешлија и Јанко Вујновић, по \$1.00 Митар Витковић, Душан Т. Вујновић, Јела Т. Вујновић, Недељко Т. Вујновић, Стана Трља, Раде Трља, Павле Војновић, Тодор Вујновић, Симо Вукајловић, Гојко С. Салатић, и Лука Парезанин.

На крштењу детета Јока Инића сакупљено \$15.50. Приложише следећи: По \$5.00 Јоко Инић, по \$2.50 Митар Тркуља, по \$2.00 Ђетко Тркуља, Обрен Инић, по \$1.00 Марко Милић, Обрад Бабић, Раде Бабић, Спасо Анђелић.

Бјут, Монт., 20 окт. 1916.

Л. Парезанин, преде.
Н. Н. Скочаић, тајник.

НЕКА СЕ ЈАВЕ

уредништву овога листа: Коста Шукловић, родом из села Церница, Херцеговина, који се налази у Америци око 9. год. — Тражи га брат Андрија, сада у Мерсељу, Француска.

Никола Вучковић, родом из Бобара, Пакрац, Славонија, тражи га Јоца Трифуновић, учитељ, који сада живи у Француској.

“СВАВИМ БОРБАМА НА СОМИ”

Прошле недеље стигао је овшним повнима овај занимљив допис са енглеског фронта француској:

Току од преко три и по месеца битке на Сому, вођене уз збуњу концентрацију артиљерије, пешадије и свега другог тног материјала, Енглези су пели да развију своју борачку способност и да смање своје губитке.

Енглески стварни добитци у ову три и по месеца ове борбе а Сому били су ови:

Заробили су 30.000 Немаца. Освојили су 21 село. Према горе на свако село долази нешто мање од 1500 заробљеника. Забили су 125 топова, 109 танковних мортара и 429 машинских пушака. Нису изгубили ни један топ.

Енглески губитци у септембру, када су највише добили земљишта, били су од 25 до 50 посто мањи од непријатељских губитака.

До сада је било да је нападач био два на једног војника брата. Сада је тај однос из осеобе обрнут. Енглески официјери ту промену приписују својим олим гранатама, већем броју војних ероплана, појачаној вестини енглеских војника и употреби оклопљених колесница.

Енглески штаб у почетку није обраћао велику пажњу на ове оклопаче, које су обратили на себе пажњу целог света. На њих је енглески штаб у почетку гледао као на један покушај од кога се неће имати толико користи. И данас још чују се врло различита мишљења стручњака на фронту. Међутим држи се да су оне спасле око 20.000 војника, више од једне потпуне дивизије, при нападама на јака утврђења и положаје са машинским пушкама. Данас се спремају Енглези да израде што већи број ових колесница за нападе на утврђења идућег пролећа.

Још топова није довољно.

На сваком кораку ове офанзиве утврдило се да се ипак нема довољно топова великог калибра. Тако исто од велике су користности биле покретне машинске пушке, ако су с њима вешти војници. Људи са овим пушкама, скривени у рупама ископаног ланатама, играју врло велику улогу било при нападу било при одбрани.

Енглези су сузбили Немце на фронту од 11 миља у дубину од четир до осам миља. Када дође пролеће сељаци ће моћи да ору земљу иза ланца, која је читаве две године била под пљуском од

гранта и лежала упарљожена. Ранији становници ових села већ траже дозволу да се врате натраг и почну подизати домете на старим развалинама.

Пре почетка ове велике офанзиве енглески официјери са страхом су помислили да пошљу нову енглеску војску против већ давно извезбане и прекаљене немачке војске. Тада је један енглески официјер наводио речи старог Молтеа, који је рекао, да је немачка војна организација у стању да туче непријатеља, и ако немачки војник није бољи од противника, јер немачка војска располаже бољим штабним уређењем.

“И ми смо се сукобили са немачким штабом,” рекао је тај исти енглески официјер овог пута, “и верујте да ниједан од нас ових дана не осећа почетнички страх. Ми благодаримо немачком штабу на науци коју нам је дао у време наше неспреме, али сада он учи многе ствари од нас.”

Један енглески рањеник, седећи крај пута, рекао ми је ту скоро:

“Можда ће доћи и време када ће се моћи Енглец сукобити са Немцем, појединачно. И тада ће Енглец бити озго.”

То данас осећа цела енглеска војска. Енглески официјери су задовољни нарочито тиме, што је ова летовиша борба била у стању да створи такав морал код енглеске војске.

ИРОНИЈА СУДБИНЕ.

Никад није било овако чудноватог случаја ироније судбине као што је овај те се огледа у данашњем положају Аустро-Угарске. Аустро-Угарска је права империја, империја у којој постоје две господареће расе и читав број потчињених раса. Не посредан узрок овом рату била је жеља ових господарећих раса да учврсте и прошире своје го-

Наши на Корзици

ЈЕЛЕНА ЛОЗАНИЋЕВА
Представница Српског Потпног Фонда у Америци.

(Примедба Уредништва. — Г-њица Јелена Лозанићева отишла је из Америке у стари крај у марту 1916. Том приликом обинила је скоро сва места у Француској и Швајцарској, где има наших избеглица из Србије. На Корзици се налази највећи део нашег света и ту се г-њица Лозанићева задржала дуже времена. Своје утиске описала је у овом лепом допису, који нам је уступила да наш свет у Амери-

сподство над својим робовима. Оне су виделе да је њихово господство дошло у опасност због јачања снаге и народносне свести јужних Словена; и оне су жељеле да разоре ту снагу и с њом сакраше ту националну снагу.

Тако су загазице у рат; њихова сврха била је проста — да помоћу овог рата дођу до што више снаге за себе. Али сада је јасно да, па победиле оне или изгубиле, резултат овог рата мора бити губитак целе праве снаге ових раса.

Рат је открио основну слабост њихове империје, не само њиховим непријатељима, него и њима самим и њиховим савезницима. Они нису у стању да воде овај рат као једнодушан народ. Оне не би биле у стању да воде овај рат — не би дуго трајао па би се против њих побунили потчињени народи — да их не помаже једнонародна Немачка.

Али та се помоћ купује по врло скупу цену, коју оне плаћају већ сада и коју оне морају плаћати да би сачувале само сенку снаге која им је до сада била у рукама.

Оне се чак не усуђују ни да се туже на то; јер да то учине, признале би своју слабост.

Оне морају да врађују друге, па и себе саме, да им се свиђа премод Немачке и да оне још увек господаре, и ако им се заповеда из Берлина. Међутим за све ово време оне шкрине зубима, гледајући на који начин поступају с њима њихови господари, који и не покушавају да од њих сакрију своје мишљење о њима и понашају се према њима као према покореном свету. Тако су оне доживеле да их покре савезници у рату, кога су оне изазвале с надом на освојене. Уместо тога оне су доживеле да буду подложене тиранији, какву им не би никад наметнули њихови непријатељи.

(“Ивинг Телеграм”.)

ци изближе види живот ових наших мученика.)

Сер Едвар Боја.

Када је Србију задесила несрећа да је непријатељ нападне са свију страна, и када је морала подлећи великом броју непријатељске војске, онда се хиљаде и хиљаде нашег света сгледу у Солуну. Међу њима је био и Сер Едвар Боја са својом мајком Леди Боја, представницом Српског Потпног Фонда у Лондону. Они су такође били кренули из Ниша са осталим нашим избеглицама, и одмах су

предузели да нашем напаћеном и несрећном народу помогну колико год им је било могуће. Прво су ишли и обилазили места по јужном делу Србије, носећи помоћ оном становништву. Али су убрзо увидели да ће се једино моћи помоћи овом свету ако се где одведе на сигурно место. С тога он одмах изда један апел нашем свету, од стране Српског Потпног Фонда у Лондону, у коме га пријатељски позива, да га он лађама преведе на Корзику, да се о њему стара док не буде могућности за повратак у Србију; онда кад Србија буде опет слободна земља, да га поврати натраг његовим домовима. Апел Сер Едварда био је више но дириџ и с тога је одзив био веома велики. Сер Едвард, г. Ђорђе Ђурић, доцент универзитета, који је придодат од стране српске владе Сер Едварду, Леди Боји и сви остали енглески помагачи имали су пуне руке посла, налазећи лађе, испраћајући избеглице за Ајачио и радећи још толико других ствари. Уз сваки транспорт је било по неколико Енглеца и Енглескиња, који су пратили лађу, како би се старали о избеглицама и нашли им се на руди приликом искрцавања. И заиста кроз кратко време се превезло 5000 до 6000 нашег света на Корзику. Сваки може да замисли колико је био огроман посао док се сав овај свет сместио, док се набавило одело, рубље и сила других потребних ствари. А колико се њим разболело и колика им је била потребна нега? Дакле, све је то савладала енглеска мисија уз велику помоћ Француза, њихових власти на Корзици и српског владиног делегата г. Марка Новаковића.

Кавки су Корсикинци.

У исто време и само грађанство Корзице је примило наше избеглице свесрдно и одушевљено, тако да је чинило све што је могло, не би ли олакшало тешку судбу нашег света. Један ми је наш официјер причао, који је дошао из Солуна првом лађом у Ајачио, да су улицама ишла кола, којима су купили одело за Србе. И он је више пута био очевидац како би Корсикинац скинуо свој капут и бадио га у кола за Србе.

Француска влада одмах је одредила свакој избеглици по дневар 1.25 дневно, а поред тога ставила им је на расположење велике зграде, као што су касарне и друга здања, где су се избеглице привремено сместиле. А такође је велики број деце мушке и женске примила француска влада у њихове школе и школе. Ми Срби никада не жемо заборавити гостопримство и велику помоћ коју су нам одмах указали наши савезници

Французи, нити искрено старање Енглеца.

Пошто је Сер Едвард Боја испратио све наше избеглице из Солуна за Ајачио и он сам одмах дође на Корзику и приступи послу. Прво што је предузео да уради јесте да смести све наше официјерске и чиновничке породице по вилама и хотелима, које енглеска мисија узме под заштитом.

Ја сам два пута посетила хотел “Швајцер-хоф”, који је закупљен од Енглеске Мисије и где има око 100 наших избеглица. Један пут сам и вечерала ту, како би све видела на окупу. Хотел је велика и лепа зграда са баштом. Собе су му простране и здраве. У овом хотелу плаћа се од особе од 6 до 10 и по динара недељно. Стан и храна су врло добри. Такође сам обишла и лепу вилу “Ту д’Албион”, коју је мисија закупљила, и у којој станује око 60 наших избеглица. Вила “Лафон” је кућа где су смештене наше најзначајније породице. Ту имају само стан бесплатан, а о свему осталом сами се старају.

Болница “Скотских жена”.

У исто време када је дошао представник Енглеског Потпног Фонда на Корзику, стигао је и један део “Болнице скотских жена”. Те болничарке провеле су у Србији више месеци. Оне су врло добро знале, да ће међу толиким светом бити доста разболело услед тешких прилика под којима се живило у последње време. Оне су одмах узеле под заштитом једну велику кућу са баштом и снабделе је свима потребама за болницу од 200 кревета. Ту су наместили собу са Рентгеновим апаратом, малу апотеку, купатила, оделена за болесну децу, за породице и т. д. У самој башти налази се десет великих пољских шатора у којима леже болесници и дану и ноћу; нарочито сушничари болесници, којима је потребан стално свеж ваздух. У овој болници налазе се као болесници војници, ђаци, жене и деца. У тој болници родило се до сада 33 српске деце, и то 30 мушке, а троје женске. Осим ових болесника, сваког дана прегледа се у овој болници просечно по 50 избеглица. Када је наш свет стигао на Корзику у брзо су се појавиле многе заразне болести, те се “Скотске жене” обратиле француским властима са молбом, да им даду једну зграду где би болеснике могле сместити. За то добију једну болницу, која се у брзо напуни болесницама од тифуса, богиња, дифтерије и других заразних болести. Болница Скотских жена има и један болнички аутомобил, којим се преносе болесници из околних места у болницу, и у ко-

јем докторка обилази оближња пружа што већу угодност, поседа где се налазе српске избеглице.

Српско коло у Ајачио.

Ја сам била ганута када сам видела толико пожртвовање ових жена, које негују и лече наше болеснике, и љубав коју указују према нашим Србима, који се налазе на Корзици. Никада мењу заборавити једно вече које сам провела у кругу енглеских докторки, болничарки и наших болесника. Прво су прездрављивале болесници певали разне наше песме и то заједно са болничаркама. По томе су неки декламовали, а најзад један болесник узме фрулу и поче да свира. А кад засира коло, сви се из мисије и болесници повхваташе и почеше да играју. Та срдачна и пријатељска веза стално ми је падала у очи за цело време мога боравка на Корзици.

Ова болница има у Бокањану, Учијану и Пијану своја мала оделена са једном болничарком у сваком месту и најпотребнијим лековима и болничким прибором, тако да у случају болести, болеснику се може одмах притећи у помоћ, а ако је потребно докторка се може одмах позвати.

Српска радионица ћилима. Осим тога што се Енглеска Мисија састарала да да нашим избеглицама потребне ствари и

пружи што већу угодност, потрудила се да пружи прилику нашем свету да и што заради. Сваки Србин и Српкиња који се налазе на Корзици може да се запосли ако хоће, било да им Мисија нађе како место у којој радњи, хотелу, предузећу, да раде земљу, или да им нађе посла по својим дућанима које је отворила. У Ајачио се налазе опанчарско-обућарска радња, кројачница за мушко одело и дрводелска радња, у којима раде само Срби. Свака жена и девојка без разлике, која хоће што да заради, може да нађе посла у ткачницама где се израђују српски везови, платно, пиротски ћилимови и т. д. Те ткачнице држи Енглеска Мисија и плаћа свакој радници по 2 динара дневно. Таквих радионица има сада три и то у Ајачио, Бокањану и Учијану, а заједно је у њима преко 230 жена. На ту сврху потрошила је Енглеска Мисија 2000 фуната штерлинга (50.000 динара). Све те зезове и тканине продаје у Лондону Српски Потпори Фонд. На челу свих ових радионица налази се једна млада Енглескиња, која управља целом овом организацијом и стара се да набави материјал, вуну, свилу и све остало. Данас има на Корзици 20 разбоја на којима раде наше жене. Ту се израђују: платно, ћи-

ШКОЛСКА ИКОНА

ЛАЗА ЛАЗАРЕВИЋ.

(Наставак.)

Марина соба као рај. Прозори закићени липовим гранама, под грецице подвучени струковни босиљка. На пећи свакојака цвијећа; нова шареница прострта по постели. И само се још нестрљиво ишчекиваше мио владалац, који и не сањаше о свој моћи над нашим срцима.

Боже! кад она дође!... Поп ван себе од радости. Иконија да се угуши од суза, па не пушта дијете из руку. Пуна куна жена, па се само вајкају: „Јеле мене, како је дијете ислабило!”

— А да весела друго, гладно и жедно у туђем свијету! — Па гурај дјетету колаче и друге понуде у руке и у уста.

А на њој слаба промјена. Само што је порасла и што је блева дошла у лицу, те јој црне очи још црне и још се силније цакле.

А она не зна шта да ради. Препуно јој срце, па не може ни да држи колач у руци и...

у кухњу и тјера Иконију да јој прича којешта. Послије трчи по авлији, ваби кокоши, где да како Миљо изгрње жар за хлеб из пећи, или како сусјед Ђерић прави страшило за тигре. Па онда хајд! Нинковој или Гливићевој кући. А они као да им је владика дошао: завирују је са свих страна и већ не могу да је се сити нагледају.

Тако она весели пона и село. Ишла је с попом и владичи. Била је у школи. Па послије је одлет с дјевојчицама на игри или на раду. Све се боље уобљављују обрашћени, и све црвенији долазе, док већ не измаче мјесец јули, и док кум Нинко не запреже коње, да води душу села из села.

Кад други пут оде, пође све по старом. На ново је требало чекати годину дана, и кад се она наврши, закла нас лијепо једно писмо, у коме вели: „Слатки бабо! Хоће срце да ми пукне, што ти не могу доћи. Причао ти је владика да ме је премјестио у један пансионат, где се говори само француски. Ци-

јеле године ишла сам у школу, а сад ме ни о распушту неће да пуште да дођем својој кући. — Веле: морам учити француски, да стигнем друге и т. д.”

Можеће мислити како нам је било! Али шта вемо? Попу не смијеш ни поменути да устане код владике, не би ли је он како истргнуо и од туд добавио нама, ма на недељу дана. То би њега сиромаша само још јаче дивљењало, јер он је зацијело и сам већ с владиком говорио о томе. Покуњисмо се, па ћутасмо.

Претурисмо још годину дана преко главе. Кад је требало да дође, поп доби писмо да ове године о распушту иде госпођа, код које је Мара, у Беч, па хоће и њу да поведе. Владика хоће да дијете, прије него се врати кући, види што више свијета и научи се чему се год деси прилика. Попу је казао: „Стрпи се, оче, још годину дана! Нека дијете прође свијета. А послије, кад ти дође, нећеш се више од ње одвајати!” Тако опет напусти вјечност, послерије које ће зар и нама гранути сунце.

Међу тијем мијења се штошта у селу — вријеме чини своје! Наш стари учитељ остао је нас — оде сиромаша на пут, на који се иде затворених очи-

ју. Бог да му душу прости! — Жао нам га је било. Био је сиромаша некако прирасао за село. Лијепо смо га сахранили. Послије распустисмо дјецу а школу затворисмо.

Сад смо се сви надали да ће нам Мара доћи за учитеља. — Већ је поп с неколико старијих људи ишао због тога и владичици и оним у тврдо обећао. Сиромаша покојни учитељ, чисто нам је... баш се човјек гријеши! хтједох рећи: чисто нам је — боже прости — стајао на путу.

Да видите јесмо ли дочекали чему смо се надали!

Ш

Бјеше недеља послерије подне. Народ се искушио код записа. Изнијели један сто из суднице, поред њега једна дугачка клупа и неколико троногих столица. Засјели старији људи и поп, па разговарају о овом и оном, а младеж се игра и весели.

А друмом за наше село иду једна кола и у њима један господин човјек. Чудан мало на поглед. На глави му широк сламљи шепир с црвеним траком. Испод шешира смега коса пада на чело. Густе обрве готово се састају, а међ њима једна дубока бора, која се ни онда не изједначи, кад господин човјек

затури шепир и рупцем брише зној с чела. Мора бити да се с њим родно. Чудно она скаче на младом лицу, у сред кога сједи мало кукаст нос, а под њиме малени густу брчицу, које је он на обје стране рашчешљао, те су на крајевима растресени и шири него под самим ноздрвама. Доња му је усна мало висила, а горња је мало издигнута, те се виде бијели као снјег зуби, мало искривљени као плот који је покрнуо. Лице му је поблијело ал’ не мршаво, а велике смеђе очи до пола затворене, жмире и увијек гледају на страну. Има му двадесет и двије до и три године.

Ништа не говори с кочијашем. Пуци цигару иза цигаре. Гледа само око себе и као да није весео. А са оне боре на челу не може човјек ни знати како му је, јер увијек изгледа мрдаче и зловолан.

Иде он у наше село и ено га гдје узе. Хајд! хајд!, па право у народ. Уставише се кола. Гледамо ми ко ће то бити.

Господин човјек неспретно скочи с кола, па трмо, и као да је бог зна како уморан, приђе столу, гдје је и поп сједио. Не назва бога, само мало климну главом.

Је ли овдје кмет?

Ми помислисмо да је нов паџа, па поустајасмо. Кмет скочи:

— Ја сам, господине!

Господин човјек извади готову цигару, па тури у уста и наокришке, а све гледајући кмета, приђе столу; заврати шепир, најме се према попу и пружи руку.

— Жив био, сине! — рече поп.

Ал’ господин дохвати кутију са жигицама која је пред попом стајала и брзо трже руку назад. Исправи се, па са стране баци поглед на попа, још већма зачиљи, а бора на челу као да још дубље дође.

Онда се опет лијевим раменом окрете кмету:

— Гдје је школа?

— Ту је, господине, одмах до цркве.

— Води ме! — рече господин човјек.

— атворена је!

А ти је отвори! Ја сам наименован за учитеља у овом селу.

Гле!... Нов учитељ!... Како то?

Поп се исправи, па га стаде гледати. И ми се ослободисмо. Посједасмо опет, правели и њему мјеста, ал’ он не хтједо сјести већ опет вели кмету:

— Дела брже! уморан сам. Отвори школу и пошљи ми фамилијаза.

— Сједи, човјече! — рече ослобођен кмет. Није сабља за вратом.

Учитељ се насмија, ал’ само лијевим крајем уста, и лијево око са својом му се затвори, а ојнијем другијем погледа кмета најприје у опанке, па онда у капу.

— Нећу — вели, — хајде ме води!

— Ама сједи, да пијеш штогод! — рече кмет.

— Нећу ништа — рече он оштро, а врх оне боре показаше се још двије преко ње, — води ме!

Кмет оде с њиме.

— Како је ово чудо? — рече Остоја Перушевић. Јал’ је нешто превећ лудо, јал’ је савим мудро!

Сељаци слеглоше раменима и сами не знају зашто, дадоше се у неку тамну слатњу.

Другога дана изашао учитељ у механу. Сједне сам, намргоди се, па ћути. Поручи штогод да једе, па опет у школу. Дјеце није било, јер је већ био јули мјесец, па због оно неколико дана до распушта не хтједо сазивати дјеце.

Попа се клони, да је чудо.

САВЕЗ СЈЕДИЊЕНИХ СРБА СЛОГА

(SERB FEDERATION SLOGA)

Главно седиште: ЊУЈОРК, Њ. Ј.

443 West 22 Street New York, N. Y.

Главни Председник: М. И. ПУПИН

443 W. 22 Street, New York, N. Y.

Главни Подпредседник: ПАВЛЕ Х. ПАВЛОВИЋ

443 W. 22 Street, New York, N. Y.

Чланови Управног Одбора за 1916:

- ЈОСИФ РАЈНОВИЋ Box 544, Turtle Creek, Pa.
МИЛЕ КУКОЛЕЧА 460 Gates Ave., Lackawanna, N. Y.
ЂУРО И. ГРЕГОВИЋ Box 1811, Bisbee, Ariz.
ГЛИШО РАПАЈИћ 1100 Broadway, Gary, Ind.
СТЕВО БАБИЋ 5 N. Duquesne Ave., Duquesne, Pa.
НОВАН М. БОГДАНОВИЋ RR. 1 Berkley Club, Bingham Canyon, Utah
ИЛИЈА ВУЈНОВИЋ 6201 E. 8 St., Kansas City, Mo.
ВИДОЈЕ ЂОГО Box 1739, Los Angeles, Cal.
ИЛИЈА РАДАНОВИЋ 1611 E. Rount Ave., Pueblo, Colo.
Заменици:
СТОЈАН ПАВЛОВИЋ 413 Huey St., McKeesport, Pa.
ДУШАН ПОВОНИЋ 348 — 2nd Ave., New York City.
НИКОЛА ТРБОВИЋ P. O. Box 341, Miami, Ariz.
ВИД ВУИЋ 443 W. 22nd St., New York City.
СИМО ВУЈНОВИЋ 2106 — 137 St., Indiana Harbor, Ind.
БОРЂЕ ПУРЛИЈА 819 S. Wanderventer Ave., St. Louis, Mo.

ЊИТЕ САВЕЗА СЈЕДИЊЕНИХ СРБА СЛОГА ПРЕГЛЕДА ДРЖАВНА ВЛАСТ СВАКА ЧЕТИР МЕСЕЦА.

Савез Сједињених Срба Слога исплањује:

Table with 2 columns: Name of service and Price. Includes items like 'На име осиритине', 'За губитак оба ока', 'За губитак једне руке', etc.

За операция: слепог преча \$100; напона у бешици \$100; у случају опучености \$75; трахома \$25; отварање утробе \$100; женске операције \$50; операције шљава \$25; рака \$100; дебелог преча \$35; за операције на глави, оку, узу, носу, грлу и влобовима од \$25 до \$75; за отровање крви од \$15 до \$35.

Осим тога сваки члан добија од 50 до 400 долара на име операције, болне потпоре и осакатинис, које нису горе нарочито назначене, а према тежини повреде и увиђавности управног одбора.

овако обилато одазива Јерменима — десет пута више но Србима. Госпођица Лозанићева учинила би велики посао, када би на себе предузела бригу да припреми једну овакву радионицу у Србији. У Америци би се могли још за читав низ одржавати српски базари, на којима би се продавали ови производи — наравски у корист удовица и си-рочади. — Ур. Срп. Дн.) Српска црква и читаоница у Ајачио.

У Ајачио се налази врло лепа српска читаоница, која је у исто време и као нека врста клуба, а основала ју је Енглеска Мисија. Наше Српкиње су саставиле мали одбор те се стара о тој читаоници и недељно по реду редаре. Кад сам ја доша да посетим читаоницу, пречекала нас је једна симпатична млада Српкиња, која нам је показала сва одељена.

У једној пространој соби која служи за читаоницу, налази се на столу читав број српских новина, књига, енглеских, француских листова и часописа, а по зидовима карте разних ратништа и фотографије знатних људи овог доба. Укусно и угодно намештена соба са великим столицама од трске, још је допуњује и пријатниом чини цвеће које се налази размештено по столцима. Кад уђосмо у другу собу, затекосмо дечаке где играју неку енглеску игру са куглама, а то је одељене нарочито удешено за децу за разне игре у соби.

Једно одељене служи као учионица где Леди Бојл држи часове нашем свету из енглеског језика. У исто време ту се једном недељно држе предавања.

У Ајачиу је основана лепа мала црква која је снабдевена свима потребима за свету литургију. Те потребе пренео је г. Ђорђе Ђурђић из Солуна, а осим тога су Леди Бојл и Сер Едвард Бојл такође подарили цркви још неке потребне свете утвари.

Присуствовала сам пратњи при погребу једног старог Србина, који је дошао овамо после великих мука и патња да умре као изгнаник на овом далеком острву. Опело је било дирљиво а праћено је великим бројем наших избеглица.

У недељу пре подне била сам у цркви. Наши свештеници служили су свету литургију. Хор је лепо певао. По свршетку службе добили смо и нафору — као да смо у Србији. И Видов-Дан и Петров-Дан се свечано прославили на Корзици, као два велика народна празника. Црква је била оба пута дупке пуна, тако да је велики део света одстојао службу у порти.

Бокавано.

Бокавано је село сахави и по аутомобилом, удаљено од Ајачио.

Налази се у самим планинама, са ванредно лепом околином и врло здравом планинском климом. И ако смо Ајачио оставили у великој жежи, овде беше свежа, а околни планински врхови покривени снегом. У овоме месту има око 450 наших избеглица, које живе по разним приватним кућама. Прво смо посетили радионицу где смо затекли жене и девојке при раду, неке везу, друге ткају платно или ћилимове, неке чешљају вулну, а неке преду. Онда смо отишли да видимо и малу цркву коју је отворила Енглеска Мисија. Идући улазног готово се чује само српски говор. Овде се такође налази српска читаоница, која је уређена као и она у Ајачио.

У овоме селу, на једном брду, у самој шуми налази се један дом, у коме је смештено 33 наше деце. Све су то дечади између 9 и 15 година, чији су родитељи остали у Србији, а они су сами изашли из земље, било преко Арбанације или Солуна. Они овде уче да читају и пишу, нешто мадо рачунице, земљописа и историје. Имају и учитеља који их учи дрводелству, обућарству и шивењу одела, тако да се могу вратити у Србију са наученим занатом. Осим два српска учитеља налази се овде као надзорница једна Енглескиња, која се стара за храну и одело за децу, а реду и многим другим ствари.

Учијани.

Учијани је мало село, врло се смештено у брдима са врло свежим и чистим ваздухом. Овде се налази око 250 наших избеглица, такође смештених по разним приватним становима. Посетили смо радионицу и одељене где наше жене ткају. Онда смо пошли да видимо један дом, у коме се налази преко 30 наших слабих и неизмоглих дечака, којима је потребна добра храна и свеж ваздух, како би се опоравили а онда да се разместе по разним школама.

У Учијанију је Енглеска Мисија добила једно велико парче земљишта од француске државе, са тиме да може ту земљу да обрађује и да производом располаже као властитом својном. Кад смо отишли да видимо то имање, затекли смо многе раднике и раднице како га обрађују. За то им се плаћа 2 до 3 динара дневно. Све поврне и воће употребљава мисија за своја избегличка насеља. На овоме имању видела сам и једног Врњанаца, који прави од земље разно посуђе, за што му Енглеска Мисија плаћа, а посуђе узима за своју потребу.

Пијана.

Пијана је место које се налази, аутомобилом, два и по сата удаљено од Ајачио. По природи

ди и положају је јединствено. Само место се налази мало више над морем, а горастасне врне касте стене се огледају у необичног слепа мору. Мало даље од самог села налази се један хотел, који је закупила Енглеска Мисија, и ту смештала до 50 наших избеглица. Сваки у том хотелу плаћа између 6 и 10 и по динара недељно, као и у осталим местелима. Сама зграда је врло лепа и нова; намештај врло леп, а храна врло укусна. Такође су ми показали две мисле да отворе српску цркву.

Са Корзице је послато 300 дечака у разне школе у Енглеској, како би деца научила енглески језик који ће им бити од велике користи за будућност.

На Корзици се данас налази од 2500 до 3000 избеглица. Енглеска Мисија данас троши за свој рад на Корзици, изузимајући Бастију, поред оног што избеглице добијају од француске владе, 60.000 до 70.000 динара месечно. И то осим одела, рубља, болничарског материјала и безброј других ствари које стално добија из Енглеске.

У ову своту новача такође не спада ни трошак Болнице Скотских Жена.

Све особље Енглеске Мисије, око 50 особа, ради све добровољно, без икакве награде.

Сваки српски избеглица који се налази на Корзици, а у почетку их је било до 6000, добија од Енглеске Мисије одело, рубље, покривач и друге ствари потребне, а од Болнице Скотских Жена лекарску помоћ и лекове бесплатно.

Пре но што завршим овај свој мали опис живота наших избеглица и рада Енглеске Мисије, морам се опет топло захвалити, као Српкиња, француском народу и француској влади на свесрдном гостопримству и пријатељском старању за наше избеглице, које су код њих нашла привремено уточишта, и које у Француској гледају другу своју отаџбину. Такође ћемо и Срби вечно бити благодарни енглеском народу, Српском Потпорном Фонду у Лондону. Наше избеглице на Корзици неће никад моћи довољно се наблагодарили шефу Енглеске Мисије Сер Едварду Бојлу и племићу Леди Бојл, који се тако усрдно и са безгранично пожртвовањем старају за наш свет на Корзици. Они не само да се брину да наш свет има да подмири своје материјалне потребе, већ све могуће раде да га и душевно окрепе, да му олакшају тешки удес, да лакше преброди ове тешке дане у изгнанству.

Скоро је годину дана како је Сер Едвард Бој са својом мајком на Корзици и не мисли да напу-

шта острво све докле док се наше избеглице, са свима намама заједно, не врате у Србију. Ја им од своје стране из дубине душе захваљујем на њиховом племенитом раду и могу само рећи да им се можемо једино одужити када се вратимо натраг у своју земљу.

И ми Срби нећемо никад заборавити одаји рад докторки и болничарки Скотских Жена, њихово пожртвовање и огромно добро које су учиниле нашим избеглицама на Корзици.

Не могу пропустити а да се у исто време најсрдније не захвалим на топлим пријему који су ми приредили Срби и Српкиње приликом мога бављења на Корзици. И ако су састанци са Србима и Српкињама бивали по неки пут врло тужни и дирљиви, ипак могу искрено рећи да су ми то били најпријатнији тренуци које сам проживела од како сам дошла из Америке у Европу.

Ница, 15 септембра 1916.

СРПСКА НАРОД. ОДБРАНА

Ирвин, Па.

Свава Палак, из Ирвина, Па., сакупио је \$34.50 за Српску Ратничку Сирочад. Приложили су следећи: по \$3.00 Савва Палак, по \$2.50 Петар Пилиповић, Марија Пилиповић, по \$2.00 Стево Д. Пилиповић, по \$2.00 Милан Керкез, Ристо С. Анђушић и фамилија. По \$1.50 Стево Пашчић, по \$1.00 Сисао Кебелић, Јанко Борог, Јово С. Грухалић, Дане Скоквић, Драго Којевић, Гавро Бодирога, Тодор Н. Мартић, по \$0.50 Едвард Зелоган.

Финикс, Аризона.

Срби из горњег места сакупили \$18.00 за Српску Ратничку Сирочад. Приложили следећи: по \$5.00 Јока Ј. Вучићин, по \$2.00 Милан Керкез, Ристо С. Анђушић и фамилија. По \$1.50 Стево Пашчић, по \$1.00 Сисао Кебелић, Јанко Борог, Јово С. Грухалић, Дане Скоквић, Драго Којевић, Гавро Бодирога, Тодор Н. Мартић, по \$0.50 Едвард Зелоган.

Фресно, Кал.

Југословенска Народна Одбрана у Фресно, Кал., послала је \$449.00, од које суму има да се употребљаву Фонд пострадалих Срба из Босне и Херцеговине \$199.00 а остатак од \$250.00 за Српску Ратничку Сирочад. (Списак прилагача нисмо добијали.)

Њујорк, Њ. Ј.

Госпођа Бојана Бортош сакупила је \$2.55 за Српску Ратн. Сирочад, коју је своту предала Женском Одбору Српске Народне Одбране у Њујорку. Приложили су следећи: Карл Херпер \$1.70, С. Бортош 50ц., В. Веселиновић 25ц. и Милан Некуца 10ц.

Бетлехем, Па.

Г. Влад. Ј. Лавовић, сакупио је у Бетлехем, Па. \$31.50, коју је своту предао Српској Народној Одбрани. Приложили су следећи: Васо Војковић \$5.00, Вексбург, В. Вирр, и Гавра Јованчевић, Вексбург, В. Вирр. \$5.00.

Со. Ст. Паул, Мин.

Местни Одбор Срп. Нар. Одбране у Со. Ст. Паул, Мин. прикупио је од месечне уплате својих чланова \$27.00 Приложили су следећи: по \$2.00 Стојан Скоквић, по \$1.00 Исо Писаровић, Илија Радин, Деспот Бојин, Алекса Анчић, Стеван Радин, Лазар Радин, Милан Главашовић, Васо Трупа, Обрен Вујковић, Младен Трифуновић, Станмир Нешић, Јово Милаш, Спаса Вучковић, Ђеџа Томин, Јевта Костић, Душан Вујковић, Станиса Самарчић, Миле Вуклиневић, Мита Херин, Малеша Томин, Јока М. Давјалац, Милановић Маричић, М. С. Путић, Никола Бурић, Симејко Дукос.

Лидвил, Коло.

Срби из горњег места сакупили су \$71 за Српску Ратничку Сирочад. Приложи-

ли су следећи: по \$10.00 Ђорђе М. Лавин, Лао Јашић, Ђуде Лавин, по \$6.00 Се Вулета, по \$5.00 Јован Опалић, Лао Галић, Симо Јадро, Мила Петрић, по \$3.00 Милија М. Пестрић, Раде Калав, по \$2.00 Томо Пажин, Боја Р. Калав, Воја М. Петрић, по \$1.00 Јово Радега, Дука Р. Калав, по 50ц. Сола Р. Калав, Зорка Р. Калав.

Срби у Анјонкс, Б. И. Кан.

За Српску Ратничку Сирочад Срби у горњем месту сакупили \$317.00. Приложили следећи: по \$25.00 Миле Баста, Дане Баста, Дане Рапаић, Симо Малбава, Миле Ј. Рапаић, по \$20.00 Јово Копаћавић, Милета Лукић, по \$10.00 Ђуде М. Вувак, Дане Завалић, по \$5.00 Миле Милошевић, Ђорђе Љубобратовић, Раде Рибич, Војо Крпачић, Ђуро Бавак, В. Чутурило, Појо Мишић, Шпиро Момовић, Марко Медар, Јово Шашић, Миле Д. Врдић, Стево И. Самарџија, Милош Вукотић, Радован Ј. Самарџија, Обрад Ђоновић, Ђурај Завалић, Стево Узелац, Никола Прица, Милан Свјеткович, Давид Вуклић, Милан Милачић, Миле Радека, Раде Цицановић, Савла Радега, Јово Ајдуковић, Илија Динјак, Милан М. Вукотић, Мило Парповић, Вид Босић, Боко Плевач, Јово Глуничкић, по \$2.00 Миле Саватовић.

Ричманд, Вест Вирџи.

На кресном имену Гавро Којица у Ричманду, В. Вирџ., сакупљено је прилога за Српску Ратничку Сирочад \$37.50. Приложили су следећи: по \$10.00 Гавра Којица, Петар Кнежић, по \$5.00 Петра Радовановић, по \$2.00 Илија Мартиновић, Јово Нешић, по \$1.50 Савла Терпић, Чедомир Бугарски, по \$1.00 Јока Анковић, Душан Лукић, Софија Радовановић, по 50ц. Стана Бугарски, Јован Бугарски, Коста Бугарски, Милош Радовановић, Видосава Радовановић.

Финикс, Аризона.

Срби из горњег места сакупили \$18.00 за Српску Ратничку Сирочад. Приложили следећи: по \$5.00 Јока Ј. Вучићин, по \$2.00 Милан Керкез, Ристо С. Анђушић и фамилија. По \$1.50 Стево Пашчић, по \$1.00 Сисао Кебелић, Јанко Борог, Јово С. Грухалић, Дане Скоквић, Драго Којевић, Гавро Бодирога, Тодор Н. Мартић, по \$0.50 Едвард Зелоган.

Фресно, Кал.

Југословенска Народна Одбрана у Фресно, Кал., послала је \$449.00, од које суму има да се употребљаву Фонд пострадалих Срба из Босне и Херцеговине \$199.00 а остатак од \$250.00 за Српску Ратничку Сирочад. (Списак прилагача нисмо добијали.)

Њујорк, Њ. Ј.

Госпођа Бојана Бортош сакупила је \$2.55 за Српску Ратн. Сирочад, коју је своту предала Женском Одбору Српске Народне Одбране у Њујорку. Приложили су следећи: Карл Херпер \$1.70, С. Бортош 50ц., В. Веселиновић 25ц. и Милан Некуца 10ц.

Бетлехем, Па.

Г. Влад. Ј. Лавовић, сакупио је у Бетлехем, Па. \$31.50, коју је своту предао Српској Народној Одбрани. Приложили су следећи: Васо Војковић \$5.00, Вексбург, В. Вирр, и Гавра Јованчевић, Вексбург, В. Вирр. \$5.00.

Со. Ст. Паул, Мин.

Местни Одбор Срп. Нар. Одбране у Со. Ст. Паул, Мин. прикупио је од месечне уплате својих чланова \$27.00 Приложили су следећи: по \$2.00 Стојан Скоквић, по \$1.00 Исо Писаровић, Илија Радин, Деспот Бојин, Алекса Анчић, Стеван Радин, Лазар Радин, Милан Главашовић, Васо Трупа, Обрен Вујковић, Младен Трифуновић, Станмир Нешић, Јово Милаш, Спаса Вучковић, Ђеџа Томин, Јевта Костић, Душан Вујковић, Станиса Самарчић, Миле Вуклиневић, Мита Херин, Малеша Томин, Јока М. Давјалац, Милановић Маричић, М. С. Путић, Никола Бурић, Симејко Дукос.

Лидвил, Коло.

Срби из горњег места сакупили су \$71 за Српску Ратничку Сирочад. Приложи-

ли су следећи: по \$10.00 Ђорђе М. Лавин, Лао Јашић, Ђуде Лавин, по \$6.00 Се Вулета, по \$5.00 Јован Опалић, Лао Галић, Симо Јадро, Мила Петрић, по \$3.00 Милија М. Пестрић, Раде Калав, по \$2.00 Томо Пажин, Боја Р. Калав, Воја М. Петрић, по \$1.00 Јово Радега, Дука Р. Калав, по 50ц. Сола Р. Калав, Зорка Р. Калав.

Срби у Анјонкс, Б. И. Кан.

За Српску Ратничку Сирочад Срби у горњем месту сакупили \$317.00. Приложили следећи: по \$25.00 Миле Баста, Дане Баста, Дане Рапаић, Симо Малбава, Миле Ј. Рапаић, по \$20.00 Јово Копаћавић, Милета Лукић, по \$10.00 Ђуде М. Вувак, Дане Завалић, по \$5.00 Миле Милошевић, Ђорђе Љубобратовић, Раде Рибич, Војо Крпачић, Ђуро Бавак, В. Чутурило, Појо Мишић, Шпиро Момовић, Марко Медар, Јово Шашић, Миле Д. Врдић, Стево И. Самарџија, Милош Вукотић, Радован Ј. Самарџија, Обрад Ђоновић, Ђурај Завалић, Стево Узелац, Никола Прица, Милан Свјеткович, Давид Вуклић, Милан Милачић, Миле Радека, Раде Цицановић, Савла Радега, Јово Ајдуковић, Илија Динјак, Милан М. Вукотић, Мило Парповић, Вид Босић, Боко Плевач, Јово Глуничкић, по \$2.00 Миле Саватовић.

Ричманд, Вест Вирџи.

На кресном имену Гавро Којица у Ричманду, В. Вирџ., сакупљено је прилога за Српску Ратничку Сирочад \$37.50. Приложили су следећи: по \$10.00 Гавра Којица, Петар Кнежић, по \$5.00 Петра Радовановић, по \$2.00 Илија Мартиновић, Јово Нешић, по \$1.50 Савла Терпић, Чедомир Бугарски, по \$1.00 Јока Анковић, Душан Лукић, Софија Радовановић, по 50ц. Стана Бугарски, Јован Бугарски, Коста Бугарски, Милош Радовановић, Видосава Радовановић.

Финикс, Аризона.

Срби из горњег места сакупили \$18.00 за Српску Ратничку Сирочад. Приложили следећи: по \$5.00 Јока Ј. Вучићин, по \$2.00 Милан Керкез, Ристо С. Анђушић и фамилија. По \$1.50 Стево Пашчић, по \$1.00 Сисао Кебелић, Јанко Борог, Јово С. Грухалић, Дане Скоквић, Драго Којевић, Гавро Бодирога, Тодор Н. Мартић, по \$0.50 Едвард Зелоган.

Фресно, Кал.

Југословенска Народна Одбрана у Фресно, Кал., послала је \$449.00, од које суму има да се употребљаву Фонд пострадалих Срба из Босне и Херцеговине \$199.00 а остатак од \$250.00 за Српску Ратничку Сирочад. (Списак прилагача нисмо добијали.)

Њујорк, Њ. Ј.

Госпођа Бојана Бортош сакупила је \$2.55 за Српску Ратн. Сирочад, коју је своту предала Женском Одбору Српске Народне Одбране у Њујорку. Приложили су следећи: Карл Херпер \$1.70, С. Бортош 50ц., В. Веселиновић 25ц. и Милан Некуца 10ц.

Бетлехем, Па.

Г. Влад. Ј. Лавовић, сакупио је у Бетлехем, Па. \$31.50, коју је своту предао Српској Народној Одбрани. Приложили су следећи: Васо Војковић \$5.00, Вексбург, В. Вирр, и Гавра Јованчевић, Вексбург, В. Вирр. \$5.00.

Со. Ст. Паул, Мин.

Местни Одбор Срп. Нар. Одбране у Со. Ст. Паул, Мин. прикупио је од месечне уплате својих чланова \$27.00 Приложили су следећи: по \$2.00 Стојан Скоквић, по \$1.00 Исо Писаровић, Илија Радин, Деспот Бојин, Алекса Анчић, Стеван Радин, Лазар Радин, Милан Главашовић, Васо Трупа, Обрен Вујковић, Младен Трифуновић, Станмир Нешић, Јово Милаш, Спаса Вучковић, Ђеџа Томин, Јевта Костић, Душан Вујковић, Станиса Самарчић, Миле Вуклиневић, Мита Херин, Малеша Томин, Јока М. Давјалац, Милановић Маричић, М. С. Путић, Никола Бурић, Симејко Дукос.

Лидвил, Коло.

Срби из горњег места сакупили су \$71 за Српску Ратничку Сирочад. Приложи-

ли су следећи: по \$10.00 Ђорђе М. Лавин, Лао Јашић, Ђуде Лавин, по \$6.00 Се Вулета, по \$5.00 Јован Опалић, Лао Галић, Симо Јадро, Мила Петрић, по \$3.00 Милија М. Пестрић, Раде Калав, по \$2.00 Томо Пажин, Боја Р. Калав, Воја М. Петрић, по \$1.00 Јово Радега, Дука Р. Калав, по 50ц. Сола Р. Калав, Зорка Р. Калав.

Срби у Анјонкс, Б. И. Кан.

За Српску Ратничку Сирочад Срби у горњем месту сакупили \$317.00. Приложили следећи: по \$25.00 Миле Баста, Дане Баста, Дане Рапаић, Симо Малбава, Миле Ј. Рапаић, по \$20.00 Јово Копаћавић, Милета Лукић, по \$10.00 Ђуде М. Вувак, Дане Завалић, по \$5.00 Миле Милошевић, Ђорђе Љубобратовић, Раде Рибич, Војо Крпачић, Ђуро Бавак, В. Чутурило, Појо Мишић, Шпиро Момовић, Марко Медар, Јово Шашић, Миле Д. Врдић, Стево И. Самарџија, Милош Вукотић, Радован Ј. Самарџија, Обрад Ђоновић, Ђурај Завалић, Стево Узелац, Никола Прица, Милан Свјеткович, Давид Вуклић, Милан Милачић, Миле Радека, Раде Цицановић, Савла Радега, Јово Ајдуковић, Илија Динјак, Милан М. Вукотић, Мило Парповић, Вид Босић, Боко Плевач, Јово Глуничкић, по \$2.00 Миле Саватовић.

Ричманд, Вест Вирџи.

На кресном имену Гавро Којица у Ричманду, В. Вирџ., сакупљено је прилога за Српску Ратничку Сирочад \$37.50. Приложили су следећи: по \$10.00 Гавра Којица, Петар Кнежић, по \$5.00 Петра Радовановић, по \$2.00 Илија Мартиновић, Јово Нешић, по \$1.50 Савла Терпић, Чедомир Бугарски, по \$1.00 Јока Анковић, Душан Лукић, Софија Радовановић, по 50ц. Стана Бугарски, Јован Бугарски, Коста Бугарски, Милош Радовановић, Видосава Радовановић.

лимови, пошаве, везене торбице, кецеље, блузе, хаљине за одрасле, одело за децу, пешкири, јало за децу, студи, марамике, сачмаке... наруђбини и још многе друге ствари. Овај покушај да се даде прилике да наш свет што заради, може нам донети много више користи но што се у прво време и мислило. Јер овим слањем наших женских производа у Лондон, починемо упознавати енглески свет са нашим ткањинама и везовима. Ја се надам да ће се ово предузеће продужити и то још у већем обиму по свршетку рата. Требао би организов